

המבקר יצחק ובנוצאל

בית-המשפט העליון לעירעורים, ברחותו את עירעורו של מיכאל צור באפריל 1976 (בהרכב של השופטים מ. לנדוי, ח. כהן ומ. עזינני):

„באשר למניפולציות הפיקטיות ביות שהמערער נקט לשם עזרה למשקיעים הגרמנים כדי שיוכלו ליהנות על התחיקה הפיסקלית כי ארצם, יש לקוות שבין יתר הלקחים באפשרות מפרשת מיכאל צור, יוכן שהיושר העיסקי אינו ניתן לחקוקה ושההבא לא יוכל איש לטעון עון שהמטרה של קידום עסקיו של איזה מוסד ציבורי מקרשת אמצעי תרבותי והערמה שכאלה.”

דו"ח המבקר קובע במפורש כי האחריות על עסקות אלה נופלת גם על הברון ושאר חברי מועצת-המנהלים, כך שהגדרת ההריפות של בית-המשפט העליון לגבי מיכאל צור תופסות גם לגבי יושבי ראש מועצת-המנהלים, הברון רוטשילד, וחבריו לדיקטטוריון.

מי שיושב עתה ורואה בהנאה את המתרחש, הוא טיבור רונזבוים, שהתמורטות הבנק שלו גרמה לפתיחת תיבת הפנדורה שתחתיתה מי ישרונה. עתה קיימת פרשת רוטשילד, ולא פרשת רונזבוים בלבד. דו"ח המבקר יצא כמה חודשים לאחר מתן פסק-דין של השופט המחוזי שלמה לובנברג, שלא זכה בפירסום רב, ואשר בו בטל השופט מכל-יכול את הלגיטימיות של רונזבוים. השופט הגיע למסקנה שכאשר הוסקו כספי החברה לישראל בחברת אייטס"טי במקום בבנק אייטס"טי (שניהם של רונזבוים), לא היה יסוד לטיעון ברזונבוים לניהול כי יש פגם בהפקדות ההפקדות בבנק לבין ההפקדות בחברה אייטס"טי.

רונזבוים מתכנן תלונות פליליות נגד הברון בכל רחבי העולם על מעשיו בחברה לישראל, כשם שהברון רדפו בשווייץ ובאירלנד. התמודדות בין השניים יכולה להביא לדבר אחד: גילויים נוספים לאורח הישראלי, הלמד מדיינים על מעשים מוסקיים נוספים של השולטים בו וחולבים את כספו לעסקות מיפלגתיות.

ההסכם היו צריכים דויד גולן, מנכ"ל הבנק לסחר-חוץ, ושותפיו לגיוס הכסף, לקבל עמלה של 6% מההון המגוייס (ברור כי גולן קיבל את העמלות עבור הבנק שהוא ניהל), והנה הסכים גולן לוותר על 5% מן העמלות ולהסתפק באחוז אחד בלבד. מה קרה ליתר ה-5%?

2.1 מיליון

דולר

ב-28.12.74 לפני רס"ר סרור, במישרתו הבנק לסחר-חוץ (בתל-אביב) הוא אמר: „בדצמבר 1970 באו אלי נציגי הקבוצה הגרמנית צדרבאום ולב, וביקשו את הקטנת העמלה לאחוז אחד, בנימוקים שיש להם שם הוצאות יותר מאשר חשבנו, וביקשו מהחברה לישראל שתשתתף בחלק מהוצאות אלה. אך מר צור אמר להם: במידה שאנוכי אוותר על חלק.”

מבקר-המדינה מוסר בדו"ח-חשבונו שלו (עמוד 36), כי „העמלה שהיתה צריכה החברה לישראל לשלם תחילה לבנק תמורת המימון היתה 6%, אולם נוכח שינויים באפשרויות ההשקעה היא ירדה לאחוז אחד.”

השינויים הם שצור גייס את הכסף מן האוצר, ואת הפרש של 5% שילמו הגרמנים במיסגרת מס שכוונה בעדותו של גולן „הוצאות יותר מאשר חשבנו”. הפרש זה שולם למאזדה-הוא, ונראה כי שולם לאותו גורם שקיבל את כספי רולה והחברה הוואדוצית.

הסכום החמישי, של 48 אלף דולר, שולם לרולה, והוא מחצית השנייה של האחוז שעליו ויתרה. כזכור העבירה רולה מחצית זו לחברה הוואדוצית, אולם היא עצמה לקחה סכום זהה.

סך-הכל הסכומים שהועברו למימון של גורמים הקשורים במיפלגת העבודה הוא 2.1 מיליון דולר — סכום נכבד לכל הדיעות. מקורו של סכום זה הוא בעיסקה הסיבובית המפורסמת, שבה מימנו גורמים ישראלים את ההשקעות בחברה לישראל. על עסקת אלה אמר

את זהות האנשים האלה, במידה שהם יסכימו לכך. עדות זו עומדת כסתירה למימי צאי מבקר-המדינה, שטענו כי יעדו הסופי של הכסף לא הוכרר עד תום, שכן ברור כי אפשר היה לכפות על דומברגר דגלות מי קיבל את הכסף. על כל פנים, מקורות מהימנים מסרו כי הכספים הלכו לגורמים שעניינם היה בהשגת מין מיפלגת העבודה כל השנים.

חברה

בוואדוץ

הסכום השני שאותו חיפשה המישרת טרה הוא 48 אלף הדולרים ששולמו לחברה בוואדוץ בשם סוסיטה דה זיאנו אדה קונטייל טכניק (חברה לערבות זלייעוץ טכני). הסכום הוא מחצית האחוז של 9.2 מיליון דולר, כסום ההשקעה במניות החברה לישראל בפעם השנייה (בפעם הראשונה גוייסו 7 מיליון דולר). על השקעה זו הסכימו לתת עמלה של אחוז לחברת רולה בר לוכסמבורג. רולה נתנה מחצית מחלקה לחברה הוואדוצית. החברה הוואדוצית קיבלה את הכסף ללא כל סיבה, ואף היא לא היתה קשורה בשום צורה בהשגת הכסף. חקירה של הפרשה יכולה להבהיר מי קיבל את הכסף באמצעות החברה הוואדוצית הזו, ומי קיבל את כספי רולה הלוכסמבורגית.

הסכום השלישי הוא של 700 אלף דולר. סכום זה הוא חלק מהפקדה של מיכאל צור להבטחת ביטוח ההלוואות לגרמנים לחברה לישראל. הסכום הכולל היה צריך להשתחרר בתום הביטוח, בשנת 1983. אז היה הסכום, בצירוף הריבית, מגיע ל-2.9 מיליון מארק, או 1.4 מיליון דולר כיום. על הסכום הזה לא דיווח צור לחברה לישראל, ולמעשה הוא נועד לשימוש של גורם לאידוע, כאשר ישתחרר. אחרי פיצוץ הפרשה גילתה החברה לישראל את העיסקה, וסיכמה עם הקבוצה הגרמנית על חלוקתו לשני חלקים שווים, מחציתו לחברה לישראל ומחציתו לגורם הבלתי ידוע, שיוצג על-ידי הקבוצה הגרמנית. הסיבה האמיתית שבגללה שילמו הגרמנים לצור 2.5 מיליון מארק כפיצוי, שיהפכו בעוד שש שנים ל-1.4 מיליון דולר, אינה הבלוף של אייכות-ההשקעה באוניות, אלא שונה לגמרי, צור, בעזרת פינחס

למקום לאידוע: האחד כסף של 700 אלף דולר, השני כסף 900 אלף דולר, ושלישי כסף 48 אלף דולר נוספים.

לפי מימצאים ראשונים, אין לי ספק כי חקיקה-ארוכה שד פוכומים אלה הגיעה אז מיפלגת העבודה בישראל.

לאן נעלם

הכסף?

הסכומים האלה נעלמו בשנים 1971 ו-1972. והם הוצאו מן החברה לישראל בנימוק של קומיסיון על גיוס ההלוואות הסיבוביות. הלוואות אלה אורגנו על-ידי פינחס ספיר, אישית, ועוד אישים שעסקו שנים רבות בגיוס כספים למיפלגת העבודה. הגופים שהסכומים כאילו ניתנו להם לא היו זכאים כלל לקבלם, ולא היתה כל סיבה, ולוא הקלושה ביותר, לתת להם את הכספים.

ככליזאת הפוכומו מיכאל צור וראשי „החברה לישראל” לשלם את הסכומים האדירים הללו, כאילו תמורת השגת ההלוואות, הריבית הפוכומו, כאשר הפעמם ידעו היטב כי מקור ההלוואות הוא האוצר של מדינת-ישראל, וכי אין כל צורך לשלם עמלות על גיוס הכספים.

משקיע דומברגר

מתוך מבול הגירסות השונות של המעורבים בפרשה, מבצבת האמת העירומה. הסכום של 404 אלף דולר, ששולם לחברה הלוכסמבורגית רולה, הושג בדרך הבאה: צור קיבל מן הקבוצה הגרמנית בדצמבר 1970 סכום של 2.5 מיליון מארק, כפיצוי על אי-אפשרות-ההשקעה של כספי החברה לישראל באוניות. מתוך סכום זה העביר צור 1.2 מיליון מארק, שהם 404 אלף דולר, לחברת רולה בלוכסמבורג. הנימוק היה כי הסכום נועד לפצות גורמים על ביטול עסקים שעמדו לעשות עם הקבוצה הגרמנית, ושבוטלו ביגלל ההשקעה בחברה לישראל.

הסכר זה מפוקפק, ראשית, מיכאל צור העיד כי קיבל, אישית, מסכום זה 70 אלף מארק, שניה, במאון החברה לישראל לסוף 1971 יש הערה (11), המוסרת כי הסכום שולם כקומיסיון על מכירת מניות של החברה לישראל. אגב, בתשקיף-החברה שפורסם בנייר-יוק נקבע, כי אין משלמים כל עמלות על הנפקת המניות (סעיף 11 בתשקיף האמריקאי, מיום 30.12.70).

מי היא חברת רולה שקיבלה את הכסף? בעדותו לפני החוקרת דנה שירזולי אמר נציג הקבוצה הגרמנית, יוסף דומברגר, כי חברת רולה אינה שייכת לו או לשתפו צדרבאום, או למישהו מן הקבוצה הגרמנית. אלא שימשה כנאמן למי שקיבל את הכסף.

החוקרת שואלת: האם רולה עשתה דבר כלשהו בגין עיסקת המניות, או תיווכה בניכס לבין החברה לישראל? תשובה: אינני יכול לענות בנישחון, אבל נראה לי שלא. רולה לא תיווכה בין הקבוצה הגרמנית לבין החברה לישראל, לא השיגה הלוואות.

שאלה: האם תוכל לפרט מיהם האנשים שהיו צריכים לקבל את הפיצוי שהוכרז, ומאיזה רקע באו? תשובה: אצנחו מוכנים לגלות לכם

בוקאי גולן

ספיר, גייס מימון של 20.5 מיליון דולר לגרמנים, שאותם יכניסו כהלוואות בחברה לישראל. בכך חסר להם את הצורך לגייס סכום זה כהלוואה בשוק האירודולר. כיוון שכספי צור-ספיר באו מאוצר מדינת ישראל, הם ניתנו בריבית נמוכה יותר מאשר הריבית באירודולר. הפיצוי שנתנו הגרמנים לצור בא כנגד הפרשי הריבית על מימון האוצר למימון האירודולר, ופיצוי זה מהווה הוכחה ניצחת כי האוצר מימן את ההשקעה בחברה לישראל. אלא שכר-גיל אצל ספיר וראשי מפא"י, נוצל המימון הזול של האוצר, והפרשי הריבית הועברו באמצעות תרגילים מחוכמים של צור לחברות ואדוציות ולוכסמבורגיות, שהעבירו את הכסף למימונה של מיפלגת העבודה. אחרי שהתגלתה הפרשה קוצץ הסכום למחציתו, כך שמיפלגת-העבודה תיהנה בעוד שש שנים רק מ-700 אלף דולר. עוד 700 אלף דולר תקבל החברה לישראל.

הסכום הרביעי הוא 900 אלף דולר. סכום זה מייצג 5% מ-18 מיליון הדולר שגוייסו כהון-מניות לחברה. לפי